

Forskningsetik och god forskningssed, 5 högskolepoäng*Research Ethics and Good Research Practice, 5 credits*

Kurskod	15SO004
Forskarutbildningsämne	Sociologi
Institution/motsvarande	Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenska
Tillämpas fr.o.m.	2019-11-05
Fastställd	2019-06-18
Senast ändrad	2025-06-23
Beslutsfattare	Prefekt

1 Kursens innehåll

Kursen är en introducerande kurs i forskningsetik och god forskningssed. Kursen behandlar generella forskningsetiska frågor, där såväl normer inom vetenskapen som grundläggande etiska perspektiv diskuteras. De etiska resonemangen har en generell karaktär men har olika betydelse och får olika implikationer beroende på forskningens karaktär. Utifrån denna övergripande orientering behandlar kursen extern och intern forskningsetik, det vill säga forskningens roll i samhället och forskningens ansvar för de som berörs av forskningens genomförande och resultat. Kursdeltagarna tränas i att identifiera forskningsetiska frågor i andras såväl som i den egna forskningen samt hur man bör hantera dem.

2 Mål**2.1 Kursens roll i utbildningen**

Kursen ska huvudsakligen avse följande examensmål för utbildningen på forskarnivå enligt högskoleförordningen (HF), nämligen att doktoranden ska visa

Kunskap och förståelse

- förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet (del av mål 2)
- förtrogenhet med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet (del av mål 2)

Färdighet och förmåga

- förmåga till vetenskaplig analys och syntes (del av mål 3)
- förmåga till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer (del av mål 3)
- förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar (del av mål 4)
- förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap. (mål 7)

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet (del av mål 9)
- förmåga att göra forskningsetiska bedömningar (del av mål 9)
- fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. (mål 10)

Numreringen av målen är densamma som i den allmänna studieplanen.

2.2 Kursens mål

För godkänt betyg ska doktoranden visa

Fördjupad kunskap om

1. olika normativa resonemang om vetenskapens värde och om forskningsetiska riktlinjer,
2. innebörden i forskningsetiska riktlinjer,
3. forskningsetiska problem inom det egna forskarämnet, och
4. god forskningssed samt forskarens heder.

Förmåga att

5. tillämpa normativa etiska resonemang inom forskningsetiska problemområden,
6. författa och bedöma en forskningsetisk ansökan, och
7. muntligt och skriftligt ge en nyanserad framställning av olika möjliga förhållningssätt till specifika forskningsetiska problem.

3 Kurslitteratur och andra läromedel

I kursen används följande kurslitteratur och andra läromedel.

Litteratur om ca 100-150 sidor kan tillkomma.

Albert, Tim and Wager, Elisabeth (2003) "How to handle authorship disputes: a guide for new researchers", pp. 32-34 in *The Cope Report 2003*. Available online: <http://publicationethics.org/files/u2/2003pdf12.pdf>

Berggren Christian and Karabag, Solmaz Filiz (2019) "Scientific misconduct at an elite medical institute: The role of competing institutional logics and fragmented control." *Research Policy* 48 (2): 428-443. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.03.020>

BioMedCentral (2016) *How to deal with text recycling* (3 p.). Available online: http://publicationethics.org/files/BioMed%20Central_text_recycling_editorial_guidelines.pdf

CODEx-regler och riktlinjer för forskning <http://www.codex.vr.se/index.shtml> (avsnitt "Forskarens etik", <http://www.codex.vr.se/forskarensetik.shtml>)

Etikprovningens historia. <https://etikprovning.se/etikprovningens-historia/>

Forskarens etik, <http://www.codex.vr.se/forskarensetik.shtml>

Hansson, Sven Ove (2017) "Editorial: Who should be author?" *Theoria*, 83 (2): 99-102. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/theo.12116>

Harcourt, Deborah and Quennerstedt, Ann (2014) "2Ethical Guardrails When Children Participate in Research: Risk and Practice in Sweden and Australia", *Sage Open*, 2014, 4.

Helgesson, Gert & Eriksson, Stefan. 2015. Plagiarism in research. *Medicine, Health Care and Philosophy* 18:91-101, DOI 10.1007/s11019-014-9583-8 (available at <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs11019-014-9583-8.pdf>)

Horbach, S.P.J.M. & Halfman, W. (2017) "Promoting virtue or punishing fraud: Mapping contrasts in the language of 'scientific integrity'." *Science and Engineering Ethics* 23: 1461-1485. <https://doi.org/10.1007/s11948-016-9858-y>

ICSU 2014. *Freedom, Responsibility and Universality of Science*. (32 p.) <https://council.science/publications/freedom-responsibility-and-universality-of-science-2014>

International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) *Guidelines on authorship and contributorship*. Available online: <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>

- McNamee, Mike (2001) "The Guilt of Whistling-blowing: Conflicts in Action Research and Educational Ethnography", *Journal of Philosophy of Education* 35 (3): 423-441.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-9752.00236>
- National Academy of Sciences (2009) *On Being a Scientist: A Guide to Responsible Conduct in Research*. National Academies Press (82 s.).
https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK214568/pdf/Bookshelf_NBK214568.pdf
- Resnik, David B. (2015) "Institutional conflicts of interest in academic research", *Science and Engineering Ethics* (9 p.) <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11948-015-9702-9.pdf>
- Salwén, Håkan (2015) "The Swedish Research Council's definition of 'scientific misconduct': A critique", *Science and Engineering Ethics*, 21 (1): 115–126.
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs11948-014-9523-2.pdf>
- Schultz, William G. (2007) Giving proper credit. Ethics violations by a chemist in Sweden highlight science's unpreparedness to deal with misconduct", *Science & Technology*, 85 (12): 35-38 <https://pubs.acs.org/email/cen/html/032007181930.html>
- SFS 2003:460 *Lag om etikprövning av forskning som avser människor*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460
- Swedish Research Council (2017) *Good Research Practice* Stockholm: Vetenskapsrådet (86 p.). The report is retrievable from <https://www.vr.se/english/analysis-and-assignments/we-analyse-and-evaluate/all-publications/publications/2017-08-31-good-research-practice.html>
- Tickle, Les (2001) "Opening windows, closing doors: Ethical dilemmas in educational action research", *Journal of Philosophy of Education* 35 (3): 345-359.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-9752.00231>
- World Medicine Association 2008. *Declaration of Helsinki – Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects* (4 p.) <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>
- Referenslitteratur
- Buchanan, Elizabeth A. & Zimmer, Michael, "Internet Research Ethics", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.).
- CODEx-regler och riktlinjer för forskning <http://www.codex.vr.se/index.shtml> (avsnitt "Forskarens etik", <http://www.codex.vr.se/forskarensetik.shtml>)
- Emmerich, Nathan. 2018. *Virtue Ethics in the Conduct and Governance of Social Science Research*. Emerald Publishing (248 s.)
- Guidelines for Research Ethics in the Social Sciences, Humanities, Law and Theology*. (2016). Norway: The National Committee for Research Ethics in the Social Sciences and the Humanities (44 s.). https://www.etikkom.no/globalassets/documents/english-publications/60127_fek_guidelines_nesh_digital_corr.pdf
- Helgesson, Gert (2015) *Forskningsetik*. Lund: Studentlitteratur (176 s.).
- Holden, Erling, Linnerud Kristin and Banister, David (2017) "The imperatives of sustainable development", *Sustainable Development* 25: 213-220. Available at:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/sd.1647>
- Israel, Mark. 2014. *Research Ethics and Integrity for Social Scientists. Beyond Regulatory Compliance*. London: Routledge (264 s.)
- Lahman, Maria K.E. 2018. *Ethics in Social Science Research. Becoming Culturally Responsive*. London: Sage (312 s.)
- Mustajoki, Henriika and Mustajoki, Arto. 2017. *A New Approach to Research Ethics. Using Guided Dialogue to Strengthen Research Communities*. London: Routledge (236 s.)
- Nakray, Keerty, Alston, Margaret, Whittenbury, Kerri. 2016. *Social Science Research Ethics for a Globalizing World. Interdisciplinary and Cross-Cultural Perspectives*. London: Routledge (332 s.)
- Oliver, Paul (2010). *The Student's Guide to Research Ethics*. (2nd edition.) Maidenhead: Open University Press. (224 s.) (The book can be read online via the University Library.)

- Quennerstedt, Ann; Harcourt, Deborah & Sargeant, Jonathon (2014) "Forskningsetik i forskning som involverar barn", *Nordic Studies of Education* 33 (2): 77-93.
- Renn, Ortwin, Klinke, Andreas and van Asselt, Marjolein (2011) Coping with complexity, uncertainty and ambiguity in risk governance: a synthesis", *Ambio* 40: 231-246.
<https://doi.org/10.1007/s13280-010-0134-0>
- Resnik, David B. 1998. *The Ethics of Science: An Introduction*. London: Routledge. (232 s.)
- Shamoo, Adil. E. and Resnik, David B. (2015) *Responsible Conduct of Research* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press (360 s.)

4 Utbildningsformer

I kursen används följande utbildningsformer.

Kursen genomförs i form av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

5 Prov

Kursen examineras genom ett prov som består av följande del prestationer. Del prestationerna betygsätts inte var för sig utan ligger till grund för en sammantagen bedömning och betygsättning av provet.

- 1 Muntliga och skriftliga redovisningar av samtliga seminarieuppgifter kopplade till kursens olika teman.
- 2 Ett självständigt skriftligt PM samt presentation av det vid det avslutande seminariet.

Vid prov med flera del prestationer gäller följande.

Om det redan under kursens gång framgår att en doktorand inte kan genomföra en viss del prestation får examinator ge en ersättningsuppgift. Förutsättningen är att prestationen inte rimligen låter sig upprepas inom ramen för det aktuella kurstillfället.

6 Betyg

Prov som ingår i utbildningen på forskarnivå bedöms enligt en tvågradig betygsskala med betygen underkänt eller godkänt (lokala föreskrifter).

Betyg ska beslutas av en av universitetet särskilt utsedd lärare (examinator) (HF).

För godkänt betyg på prov som ingår i kursen krävs att doktoranden visar att han eller hon uppfyller målen med kursen enligt avsnitt 2.2, eller, om flera poänggivande prov ingår i kursen, de mål som det aktuella provet avser enligt avsnitt 5.

Den som inte har blivit godkänd vid ordinarie prov ska ges tillfälle till omprov.

Om ett prov har bestått av flera del prestationer får examinator som alternativ till omprov ge en kompletteringsuppgift avseende den del prestation som inte är godkänd.

Om en doktorand har underkänts vid ett prov vid två tillfällen ska, om doktoranden begär det, en annan examinator utses att besluta om betyg.

7 Tillträde till kursen

7.1 Tillträdeskrav

För att få delta i kursen och de prov som ingår i kursen ska sökanden vara antagen till utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet.

Sökande till kursen antagna till utbildning på forskarnivå vid annat motsvarande lärosäte är också behöriga.

7.2 Urval

Urval mellan de sökande som är antagna till utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet och som uppfyller tillträdeskraven i övrigt enligt ovan sker enligt följande rangordning.

Förtur ges till doktorander antagna vid fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap vid Örebro universitet. I andra hand får doktorander antagna i andra ämnen vid Örebro universitet delta. I mån av plats kan doktorander från andra lärosäten delta.

Om inga andra urvalgrunder anges i detta avsnitt ges förtur till sökande med mindre antal kurspoäng kvar till examen, framför sökande med fler återstående kurspoäng. Vid lika poäng sker urval genom lottning. Detta gäller också inom eventuella angivna urvalsgrupper om inget annat sägs.

7.3 Andra sökande än doktorander antagna vid Örebro universitet

Andra sökande än doktorander antagna vid Örebro universitet kan ha rätt att delta i kursen med stöd av regler och/eller avtal om beställd utbildning, gemensam examen, nationella forskarskolor eller samarbete i övrigt med andra högskolor.

Beslut om vilka sådana andra sökande som får delta i kursen fattas separat utifrån de regler och/eller avtal som föranleder ansökan om deltagande i kursen.

8 Tillgodoräknande av tidigare utbildning och yrkesverksamhet

Regler om tillgodoräknande finns i högskoleförordningen och återges på universitetets webbplats.

9 Övrigt

Kursens språk är engelska. De skriftliga examinationsarbetena kan författas på engelska eller svenska.

Övergångsbestämmelser

Inga övergångsbestämmelser gäller.